

ZOFIA JACKOWSKA, WERONIKA ŁOSIŃSKA, JÓZEFA MARIAN, M.[...] SZ.[...]

Protokół oględzin

Warszawa, 18 października 1945 r. o godz. 15.15 sędzia śledczy Mikołaj Halfter, przy udziale biegłego sądowego prof. dr. Wiktora Grzywo-Dąbrowskiego i w obecności wezwanych: Zofii Jackowskiej, Weroniki Łosińskiej, M.[...] Sz.[...] i Józefy Marian, dokonał oględzin i opisu terenów przy al. Szucha 12/14 oraz byłego ogródka jordanowskiego przy zbiegu ul. Bagateli i al. Stalina (Al. Ujazdowskie), gdzie według informacji miały się odbywać egzekucje w sierpniu 1944 r.

W toku oględzin został sporządzony szkic sytuacyjny terenów, który stanowi załącznik do niniejszego protokołu.

Zofia Jackowska, Weronika Łosińska, Józefa Marian i M.[...] Sz.[...] wskazały miejsca, gdzie w sierpniu 1944 odbywały się egzekucje, a mianowicie świadek Zofia Jackowska wskazała, że rozstrzeliwania, których była świadkiem, odbywały się na przestrzeni CDEF, między ścianami częściowo zrujnowanego budynku. Według tego świadka w sierpniu 1944 ściany CFE jeszcze stały, otwory okienne i drzwiowe były pozbawione już ram i właśnie przez te otwory z okien pierwszego piętra i balkonu budynku A widziała, co się dzieje na omawianym terenie.

Świadek Weronika Łosińska podała, że teren CDEF obserwowała z okien górnego piętra budynku B.

Świadkowie Józefa Marian i M.[...] Sz.[...] wskazały okna górnych pięter w ścianie szczytowej domu numer [...] przy ul. Bagatela, z których w sierpniu 1944 obserwowały teren byłego ogródka jordanowskiego.

Według informacji świadek Józefy Marian na początku sierpnia 1944 w miejscu oznaczonym na szkicu literą K widziała ona egzekucję kobiet, w miejscu zaś oznaczonym literą J stos nagich zwłok mężczyzn, sięgający pół piętra.

Odpowiednio do wskazówek świadków sędzia oznaczył na szkicu miejsca, gdzie odbywać się miały egzekucje oraz punkty, z których egzekucje te były obserwowane przez świadków.

Sędzia, mając na względzie położenie budynków, z których wyżej wymienione osoby miały obserwować egzekucje, stwierdził, że istotnie z punktów wskazanych przez świadków można było obserwować, co się dzieje na terenach byłego ogródka jordanowskiego oraz na przestrzeni oznaczonej na szkicu literami CDEF.

W momencie oględzin stoją tylko numery CDE; przestrzeń CDEF przedstawia zwaliska gruzów. Sędzia porównał z terenem zdjęcie (nr 1) nadesłane do sprawy i stwierdził, że jest zgodne z obecnym wyglądem terenu oraz, że zostało dokonane od strony ED w kierunku budynku B, którego ściana PR jest widoczna na omawianym zdjęciu.

W miejscu oznaczonym na szkicu literą G znajduje się wejście do piwnic pod terenem CDEF. W piwnicy, bezpośrednio przy wejściu G, przechowywane są obecnie przez oddziały wojskowe (stacjonujące na opisanych terenach) zapasy benzyny. Korytarz piwnicy – oznaczony na szkicu kropkami – załamuje się pod kątem prostym i w części równoległej do linii ED jest zupełnie ciemny. Przy oględzinach tego korytarza posługiwano się elektrycznymi latarkami kieszonkowymi. Ściany tego korytarza wyłożone są cegłami, które w początkowej części korytarza mają kolor jasny, w części zaś przylegającej do miejsca oznaczonego na szkicu + mają kolor ciemny, jakby na skutek okopcenia. W piwnicy, w miejscu oznaczonym + znajduje się kupa popiołu (przedstawiona jest ona na zdjęciu nr 2, znajdującym się w aktach sprawy). W kupie tej widoczne są szczątki kości. Okazane one zostały biegłemu sądowemu prof. Grzywo-Dąbrowskiemu, który po obejrzeniu ich oświadczył, co następuje: „okazane mi kości są to opalone odłamki kości płaskich czaszki, kawałki kręgow, żeber i obojczyków. Sądząc z wyglądu tych kości, ich kształtu, typu, grubości itp. należy wnosić, że są to resztki kości ludzkich”.

Protokół odczytano.

[szkic]